

Opstap naar een baan als Ervaringswerker TOS

In oktober is in Utrecht de opleiding OPSTAP van start gegaan. Jongeren met een TOS (taalontwikkelingsstoornis) worden in negen maanden opgeleid tot Ervaringsdeskundige TOS. Na de opleiding krijgen ze in het kader van de Participatiewet een baan als Ervaringswerker TOS bij Kentalis of worden ze begeleid bij het vinden van een baan elders.

Zeven cursisten van de kersverse opleiding OPSTAP zitten geconcentreerd over hun werkboek gebogen. Als de opdracht klaar is, is het tijd voor actie: gewapend met een munt kijken ze naar het filmpje van een bekende rapper die heel langzaam een verdwijnt met een muntje voordoet. De bedoeling is dat ze dit zelf ook gaan proberen. Dat gaat natuurlijk niet zomaar, het is moeilijk! Onder veel hilariteit proberen ze de truc uit te voeren. Hoe leuk is het als ze straks thuis de truc soepeltjes kunnen doen? Deze les is onderdeel van het blok Levenslef en gaat over 'Mindset'. Hoe ga je om met de fouten die je maakt? Denk je: Ik kan het toch niet? Of kun je ervan leren en word je er sterker van? Heb je een vaste mindset of kun je je gedachten ook veranderen in positieve gedachten? "Je leert hier heel andere dingen dan we gewend waren op school", vertelt cursist Nur. Geen vakken als Nederlands of Aardrijkskunde maar Levenslef, ToM en Studio TOS.

Waarom de opleiding OPSTAP?

Meike van Genugten is de eerste betaalde Ervaringswerker TOS en tevens deelnemer van de opleiding. "Jongeren met TOS komen moeilijk aan het werk," vertelt ze. "Hoe zouden ze hun TOS kunnen gebruiken om toch een baan te krijgen? Dus iets wat een belemmering is ombuigen naar iets positiefs, dat je werk krijgt omdat je TOS hebt. Iemand met TOS heeft juist heel veel kennis over TOS."

Meike is nu 27 jaar en zet haar TOS al jaren vrijwillig in voor kinderen en jongeren met TOS. Nu is zij bij Kentalis de eerste betaalde ervaringswerker, en laaiend enthousiast over de opleiding OPSTAP.

OPSTAP wil jongeren met TOS die door een arbeidsbeperking niet in staat zijn zelfstandig het minimumloon te verdienen, op weg helpen naar werk. Deze jongeren hebben een Wajong-uitkering of zijn opgenomen in het doelgroepenregister van het UWV. Als ze de opleiding inclusief een stage van zes weken met succes hebben doorlopen krijgen ze een certificaat en zijn ze Ervaringswerker TOS. De Ervaringswerkers krijgen een participatiebaan bij Kentalis of worden door een jobcoach van Werkpad begeleid bij het vinden van betaald werk.

De ervaringskennis van jongeren met TOS is onmisbaar voor alle organisaties die met TOS te maken hebben. Kentalis, Auris en andere organisaties in de Zintuiglijk Gehandicaptensector (ZG), logopedisten, kinderen en jongeren met TOS, ouders van kinderen met TOS en mensen die werken in de zorg en het onderwijs, iedereen kan gebruik maken van deze opgeleide Ervaringswerkers TOS. Meike: "Het is heel belangrijk dat de Ervaringswerkers voorlichting gaan geven aan de hele jonge kinderen, op de basisscholen al, omdat de kinderen vaak niets weten van hun TOS en het belangrijk is voor bewustwording. Sommige jongeren en jongvolwassenen weten nu eigenlijk nog niet precies hoe hun TOS is, ze ervaren wel dat het moeilijk is."

Leren over jezelf en je TOS

Sommige cursisten van OPSTAP kennen zichzelf en hun TOS nog niet zo goed. Veel TOSers hebben zich heel lang alleen gevoeld, omdat ze anders zijn. In de opleiding leren ze veel van elkaar omdat ze ervaringen delen, dat blijkt van groot belang te zijn. Samen zijn ze tot de conclusie gekomen dat je kunt leren als je je kwetsbaar op durft te stellen. Zelf zeggen ze: "Je kunt denken: Je moet

OPSTAP is een project van Kentalis en wordt uitgevoerd door Jet Isarin (initiatiefnemer en projectleider), Meike van Genugten (ervaringsdeskundige) en Constance Vissers (projectadviseur). In oktober 2017 start de opleiding OPSTAP met een nieuwe groep cursisten. Volg de huidige cursisten en de voortgang van de opleiding via www.TOSv.nl. Meer informatie: <http://www.kentalis.nl/Projecten/spraak---taal/jongeren/OPSTAP>

De deelnemers aan de eerste opleiding OPSTAP

sterk zijn en dan kom je er wel, maar je moet ook je zwakke kanten erkennen en kunnen laten zien, vooral als je over je eigen communicatieve beperking praat. Om dat te durven laten zien is heel moeilijk. Dat je durft te zeggen dat je meer tijd nodig hebt, of dat je moeilijker uit je woorden komt. Het is belangrijk dat je veel over jezelf leert. Dan pas kun je anderen helpen en je eigen ervaring inbrengen om andere kinderen en jongeren met TOS verder te helpen.”

Groeien

De opleiding OPSTAP bestaat uit een praktisch-theoretische cursus over zorg, onderwijs, ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid, een stage in zorg of onderwijs en een ToM (Theory of Mind)-training TOS. In de cursus worden persoonlijke en gezamenlijke ervaringen met TOS in verband gebracht met theorieën over bewustwording, identiteit, empowerment en inclusie. De cursisten worden wegwijs gemaakt in de zintuiglijk gehandicaptenzorg en het onderwijs in cluster 2.

Vier thema's lopen als rode draad door de cursus: planning, zelfstandigheid, weerbaarheid en samenwerking. De cursisten zijn actief bezig met oefenen, filmen, interviewen en vooral: groeien. Op hun website TOSTv.nl zijn de resultaten van de lessen te zien in door de cursisten gemaakte filmpjes, interviews en de nieuwsbrief TOSgloss.

Echt een baan

Eind mei 2017 mag de eerste lichte cursisten die de opleiding voltooit, zich Ervaringswerker TOS noemen. De meesten beseffen nog niet dat ze straks echt een baan krijgen. Toch wordt er nu al aan gewerkt om dat te realiseren. Kwartiermaken is essentieel voor het welslagen van

dit project. Immers, ook de werkvloer moet worden voorbereid op samenwerking met collega's die TOS hebben. Kentalis gaat met professionals in het hele land in gesprek over het belang van ervaringskennis en over het samenwerken met ervaringswerkers. Samenwerken met collega's die TOS hebben vraagt nu eenmaal andere vaardigheden dan het begeleiden, behandelen of onderwijzen van kinderen en jongeren met TOS. Ervaringswerkers TOS kunnen worden ingezet voor individuele en collectieve belangenbehartiging; voorlichting, psycho-educatie en advisering; peer-coaching van individuele kinderen en jongeren en kinderen in behandelgroepen of internaten; assisteren van leerkrachten, trainers en behandelaars; advisering bij onderzoek, ontwikkeling en opleiding.

Voorbeeldfunctie

Meike verwoordt het ten slotte zo: “Wat je kunt doen, verschilt per cursist want iedere TOS is anders. De een is meer voor voorlichtingen, de ander kan meehelpen in de klas, het kan zijn dat je buddy wordt van een kind of een cliënt met TOS, die je dan kunt leren om zelfstandiger te zijn, dus bijvoorbeeld helpen met reizen met openbaar vervoer, of zelf koken, of je wordt maatjes van elkaar. Je kunt ook meehelpen met onderzoeken bij Kentalis. Heel veel verschillende dingen dus. Jongeren met TOS vinden het vaak moeilijk om zelfstandig te worden, ouders zijn vaak te beschermend. Je hebt als ervaringswerker TOS ook een voorbeeldfunctie. Je laat zien hoe het kan en dat het kan, zelfstandig zijn. En dat je fouten mag maken om verder te komen.”

MARIËTTE SPIERINGS